

Opinnäytetyö (AMK)
Kirjasto- ja tietopalvelu
2014

Riikka-Liisa Salmia

MITEN INNOSTAA LAPSIA LUKEMAAN?

– Kirjaston rooli lukuinnostuksen herättämisessä

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Riikka-Liisa Salmia

MITEN INNOSTAA LAPSIA LUKEMAAN? – KIRJASTON ROOLI LUKUINNOSTUKSEN HERÄTTÄMISESSÄ

Lukeminen on tärkeä osa ihmistä. Ilman lukutaitoa olisi vaikea pärjätä nyky-yhteiskunnassa. Nykyaikana lapsille ja nuorille on tarjolla lukuisia harrastusmahdollisuuksia, jonka takia perinteisen lukuharrastuksen tukeminen olisi tärkeää. Opinnäytetyö tarkastelee ääneen lukemisen ja lukemisen tärkeyttä lapselle, sekä keinoja, joita kirjasto voi tarjota lukuinnostuksen herättämiselle ja vaalimiselle. Tutkimus toteutettiin havainnointitutkimuksena sekä teemahaastatteluna. Hangossa kirjastovirkailija Agneta Möller-Salmela järjestää elämystunteja tarhaikäisistä aina lukioikäisille asti. Hänen työnsä toimii esimerkkinä siinä, miten parhaimmillaan voidaan tukea lasta lukuharrastuksen pariin.

Tutkimus toteutettiin havainnoimalla eri-ikäisille lapsille pidettyjä elämystunteja kolmena eri kertana. Elämystunneille osallistuivat kaksi 3–4.luokkalaisista koostuvaa ryhmää sekä lastentarhaikäisistä koostuva ryhmä. Havainnoinnin tukena oli valmiiksi laaditut kysymykset, joihin tuntia tarkkailemalla lähdettiin etsimään vastauksia. Tutkimusten tarkoituksena on saada tietoa kirjaston käyttämisestä resursseista lukemisen tukemiseen sekä löytää uusia keinoja ja näkökulmia, joilla lasten lukemista voidaan tukea.

Tulokset osoittivat, että lasten lukemista aktivoiva toiminta vaatii aikuiselta monien eri seikkojen huomioonottamista. Elämystunneissa monipuolisuus ja interaktiivisuus korostuvat. Erityisen tärkeäksi nousivat ohjaajan oma innostuneisuus aihetta kohtaan sekä koulun ja kirjaston välisen yhteistyön tärkeys.

ASIASANAT:

ääneen lukeminen, elämystunnit, kirjakeskustelu, kirjavinkkaus

Riikka-Liisa Salmia

HOW TO ENCOURAGE CHILDREN TO READ? – THE ROLE OF THE LIBRARY IN ENCOURAGING CHILDREN TO READ

The aim of this thesis was to find out new ways of encouraging children to read. Nowadays children have many activities and hobbies in their free time and therefore the popularity of reading as a hobby has decreased. Adults and libraries should encourage children and young people to read more as reading is very important to children's development. Reading is a key for children to grow into individuals who can manage in our society.

The research method used in the study was observing the experience storytelling hours for children organized in Hanko City Library by Librarian Agneta Möller-Salmela. In addition, the study included an interview with Agneta Möller-Salmela. The ages of the participants in storytelling hours varied from three-year-old children to students in high school. Experience storytelling is a good example of how to support children's reading enthusiasm and development.

For this study, three different groups of children attending to the storytelling hours were observed. Two of the groups consisted of schoolchildren of the ages between 9 and 12 and one group consisted of children attending kindergarten. The focus of the observation was on studying how the experience storytelling hour differs from the ordinary storytelling hour.

The results of the thesis indicate that when activating children to read, many different aspects have to be considered. The experience storytelling hours are

very diversified and interactive. It is also important that the library works in co-operation with the school.

KEYWORDS:

speaking aloud, experience storytelling hours, book discussion, book talk

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	8
2 LUKEMISEN TÄRKEYS	9
2.1 Lapsen kielen kehitys yhteydessä lukemiseen	9
2.2 Taitava lukija	10
3 KIRJASTOJEN ROOLI LUKUINNOSTUKSEN HERÄTTÄJÄNÄ JA SÄILYTTÄJÄNÄ	12
3.1 Kirjavinkkaus	12
3.2 Satutunnit	13
3.3 Nukketeatteritoiminta ja kirjailijavierailut	15
3.4 Lukemista tukevat hankkeet	15
3.5 Kirjakeskustelu	17
4 AGNETA MÖLLER-SALMELAN ELÄMYSTYÖ	19
5 ELÄMYSTUNTIEN HAVAINNOINTITUTKIMUS	22
5.1 Elämystunnin ainutlaatuisuus	23
5.2 Ilmapiirin luominen	24
5.3 Lasten iän vaikutus tunnin sisältöön ja rakenteeseen	25
5.4 Aistien huomioon ottaminen	26
5.5 Lasten osallistuminen	27
5.6 Kirjakeskustelun toteutuminen	27
5.7 Lasten reaktiot	28
6 HAASTATTELU	29
6.1 Motivaatio työhön	29
6.2 Inspiraation lähde	30
6.3 Yhteistyö koulun ja vanhempien kanssa	31
6.4 Lukuinnon kasvu	32
6.5 Elämystuntien vaikutus lainaukseen	33
6.6 Elämystuntien punainen lanka	33
6.7 Työn edut	33
6.8 Työn haastavuus	34

7 YHTEENVETO	35
7.1 Havainnointi	35
7.2 Haastattelu	35
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	36
LÄHTEET	37

LIITTEET

Liite 1. Havainnointitutkimuksen kysymykset
Liite 2. Haastattelukysymykset

KUVAT

Kuva 1. Agneta Möller-Salmelan elämyshuone keväällä 2012. 20

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on miettiä keinoja, miten lapset saataisiin lukemaan pienestä pitäen ja mikä rooli kirjastolla on lukuinnostuksen herättämisessä. Opinnäytetyö tarkastelee myös ääneen lukemisen tärkeyttä lapsen kehityksen kannalta ja vanhempien roolia lukuinnostuksen herättäjänä. Mitä erilaisia menetelmiä kirjasto voi tarjota lapsen lukuinnostuksen herättämiseksi?

Aineisto pohjautuu artikkeleihin, joita kasvatustieteen ja kirjastoalan asiantuntijat ovat aiheesta kirjoittaneet sekä aiheesta tehtyihin opinnäytetöihin. Myös eri kirjastojen verkkosivut toimivat lähteenä. Neljännessä osiossa kerrotaan Agneta Möller-Salmelan elämystunneista, jotka ovat tunnettuja ympäri Suomea. Agneta Möller-Salmelan elämystunnit toimivat kirjoituksessa esimerkkinä siitä, miten parhaimmillaan pystytään tekemään työtä, jolla lapset saataisiin innostumaan lukemisesta. Tutkimusosuus perustuu laadulliseen tutkimukseen ja jakaantuu havainnointitutkimukseen ja teemahaastatteluun. Havainnointitutkimuksessa empiria-aineisto on kerätty käyttämällä tarkkailevaa havainnointia tutkimuksen aineiston keräämisen tapana. Teemahaastattelun kohteena oli Agneta Möller-Salmela.

2 LUKEMISEN TÄRKEYS

”Lukeminen on lukemiskäyttäytymistä. Se on elinikäistä oppimista. Se on jatkuvasti kehittyvää taitoa ja tietoa. Se koostuu mekaanisesta merkkien tuntemisesta ja tulkitsevasta sisällön ymmärtämisestä. Se on kirjalliseen kulttuuriin kasvamista”. (Sarmavuori 2003, 16.)

Sarmavuoren määritelmä lukemiselle on osuva. Lukemisen tarkoituksena on tuoda elämyksiä ja seikkailuja elämäämme. Lukeva ihminen osaa pukea tunteensa sanoiksi sekä oppia uusia asioita lukemastaan. Suuren sanavaraston ja symbolien avulla ihminen pystyy ilmaisemaan itseään yksityiskohtaisesti, haluamallaan tavalla. Kielemme on meidän työkalumme kommunikoidessamme muiden ihmisten kanssa. Lukeminen kehittää kieltämme paljon, ja sen avulla vuorovaikutustaidot ja kommunikointi on mahdollista.

Kulttuuri, jossa me elämme, vaatii kansalaisilta lukutaitoa. Lukutaidottoman olisi hyvin vaikea hoitaa asioitaan nykymaailmassa. Ihminen tarvitsee toiminnallista lukutaitoa arkielämässään, eli hänen tulee ymmärtää ympärillensä olevia tekstejä, osata käyttää kirjastoa, ja lukea työssään esiin tulevia dokumentteja sekä valita lukemista vapaa-ajan viettoon. (Sarmavuori 2003, 16–17.)

2.1 Lapsen kielen kehitys yhteydessä lukemiseen

Ympäristö ja ympäristön ärsykkeet vaikuttavat siihen, miten lapsen kieli kehittyy lapsen kasvaessa. Lapsilla on synnynnäinen kielenoppimiskyky, joka kehittyy ympäristön kielimallien avulla. Lapsen kielen kehitys on jaettu kolmeen eri kauteen: esikielelliseen, konkreettisen kielen kauteen ja abstraktisen kielen kauteen. (Sarmavuori 2011, 86–87.)

Jo lapsen kasvun alkuvaiheesta alkaen olisi tärkeää tutustuttaa hänet lukemisen maailmaan. Vanhempien asenne lukemista kohtaan vaikuttaa paljon siihen, millainen suhtautuminen pienelle lapselle muodostuu lukemiseen. Lapsi on her-

kin vaikutuksille aina seitsemään ikävuoteensa asti. Kirjastovirkailija Agneta Möller-Salmela painottaa ääneen lukemisen tärkeyttä kotona. (Möller-Salmela 2012.)

Vanhempien pitäisi lukea lapselle joka päivä ja lukemisen pitäisi kuulua osaksi lapsen arkirutiineja. Lapsen ja vanhemman yhteinen lukuhetki, on tärkeä hetki myös lapsen ja vanhemman suhteelle. Aikuisen on muistettava tehdä lukuhetkestä vuorovaikutuksellinen, ja lapsella pitää olla mahdollisuus kommentoida kuvia lukuhetkellä. Vanhemman tehtävä lukemisen jälkeen on houkutella lasta keskustelemaan tarinasta ja siitä, mikä tarinassa oli hyvää. Lapsen käsitys moraalista muodostuu myös tarinoiden avulla, siksi on tärkeää jutella lapsen kanssa tarinasta. Pienet alustavat kysymykset lukemisen keskellä auttavat lasta myös keskittymään kuulemaansa ja tulevaan. (Möller-Salmela 2012.)

Se, miten kirjat näkyvät kodin ympäristössä, vaikuttaa myös siihen, miten lapset suhtautuvat lukemiseen. Möller-Salmelan mielestä on tärkeää, että kodin ympäristöstä löytyisi monia lukemiseen liittyviä materiaaleja: sanomalehtiä, aikakauslehtiä, erikokoisia kirjoja (pieniä ja ohuita), pookareita, kuvakirjoja ja sarjakuvia. Olisi hyvä, että lapsella olisi myös oma lukunurkka johon käpertyä, ja oma pieni kirjahylly. On tärkeää, että lapset näkisivät myös vanhempiensa lukevan. (Möller-Salmela 2012.)

2.2 Taitava lukija

Lukuharrastus kannattaa aloittaa jo varhaisessa iässä, jotta lapsesta kasvaa taitava lukija. Opittu mekaaninen lukutaito ei vielä kerro sitä, että lukutaito on hyvää. Harjoitus tekee mestarin, mikä pätee niin lukemisessa kuin monien muidenkin asioiden opettelemisessa. Tärkeää on, että on motivaatiota, halua lukea. (Ahvenjärvi & Kirstinä 2013, 74.) Taitava lukija osaa käyttää erilaisia lukemisen menetelmiä joiden avulla tekstin sanoma aukeaa. Menetelmiä kutsutaan lukemisen strategioiksi. (Niemi 1994, 46.) Taitava lukija osaa löytää keskeisen sanoman tekstin sisällöstä, tiivistää tekstiä ja ymmärtää tekstin yksityiskohtaistenkin tiedon murusten tarkoituksen tekstin kokonaisuuden kannalta. Taitava lukija

osaa myös pohtia ja tarkastella tekstiä kriittisesti. (Sarmavuori 2011, 65.) Lukija vertaa asioita ja lukemaansa omiin aikaisempiin lukukokemuksiin ja tietoon (Niemi 1994, 47). Lukemistehtävä vaikuttaa siihen millä tavoin tartumme tekstiin ja alamme läpikäydä sitä ja mikä on itse lukemisen tarkoitus (Sarmavuori 2011, 67). Käytämme erilaista lukutaitoa arjella ja vapaalla kuin opinnoissa tai työssä (Ahvenjärvi & Kirstinä 2013, 74). Yleensä faktapainotteisen tekstiä läpikäydään ihan eri menetelmiä käyttäen kuin viihteellisen tekstin läpikäymisessä. Lukutaito on elinikäistä oppimista, joka kehittyy koko elämän ajan. Emme opettele lukemaan itse lukemisen takia, vaan sen, mitä lukemisen avulla saamme. Lukeminen lisää tietoa asioista ja tutustuttaa meitä erilaisten asioiden pariin ja antaa elämyksiä. Lukeminen voi näin ollen olla faktapainotteista oppimista kuin viihteellistäkin.

3 KIRJASTOJEN ROOLI LUKUINNOSTUKSEN HERÄTTÄJÄNÄ JA SÄILYTTÄJÄNÄ

Nykyaikana lapsille ja nuorille on tarjolla hyvin paljon aktiviteetteja vapaa-ajan viettoon. Erilaiset tietokonepelit ja internet kilpailevat perinteisten harrastusten, kuten lukemisen kanssa. Se, tuleeko lapsesta aikuisena aktiivinen lukija vai ei, on monen yhtälön summa. Kirjastolla, kodilla ja koululla on suuri vaikutus siihen, millainen asenne lapselle muodostuu lukemista kohtaan. Erityisesti nuorten poikien lukuharrastuksen vähentymisestä ollaan huolissaan. Pojat kokevat lukemisen olevan toisarvoinen harrastus. (Blinnikka 2003, 152.)

Nykyään kirjasto pyrkii järjestämään monenlaista toimintaa, joka innostaisi lasta lukuharrastuksen pariin. Tällä hetkellä suosituimmat toiminnot ovat satutunnit, kirjavinkkaus, lukudiplomit, nukketheateriharrastus, elämypedagogiikka, kummikirjailijat ja kirjavierailut. (Nurkkala 2010.) Kirjamessuillakin on alettu järjestää ohjelmaa, joka vetoaisi lapsiin ja nuoriin.

3.1 Kirjavinkkaus

Kirjavinkkauksessa esitellään yleisölle kirjoja ja lopetetaan kirjaesittely jännittävään tai mielenkiintoiseen kohtaan, jotta kuuntelijat itse lainaisivat kirjan ja luki-sivat sen (Saine 2008, 38).

Kirjavinkkaus on alun perin kehitetty Yhdysvalloissa. Suomeen kirjavinkkaus rantautui 1990-luvulla ensin ruotsinkielisiin ja sitten suomenkielisiin kirjastoihin. Suomessa kirjavinkkauksen tärkeimpänä vaikuttajana tunnetaan kirjastonhoitaja Marja-Leena Mäkelä, jonka ansiosta vinkkaustoiminta on levinnyt ympäri Suomea ja siitä on tullut osa jokaisen kirjaston lastenosaston perustoimintoa. (Nurkkala 2010, 31.)

Mikään ei estä järjestämästä kirjavinkkausta kirjastossa, mutta useimmiten kirjavinkkaus tapahtuu koulussa. Kirjavinkkaaja ottaa mukaansa kouluun parikymmentä kirjaa, joihin hän on perehtynyt ja jotka sopivat kohderyhmälle. Kirja-

vinkkaukset ovat lyhyenpuoleisia, sopiva kesto on 3–5 minuuttia. Valitut kirjat saisivat vaihdella sivumääriltään, aiheiltaan ja vaikeustasoiltaan. Kirjavinkkaaja voi myös vinkata kirjoja, jotka liittyvät tiettyyn genreen kuten esimerkiksi fantasiin tai seikkailukirjoihin. Tilaisuuden lopuksi kirjavinkkaajan tulisi jättää tiedot vinkattavista kirjoista, jotta luokka voisi mennä lainaamaan kirjoja yhdessä kirjastoon. Paras tilanne olisi, että vinkkaajalla olisi mukanaan esitetyt kirjat lainattavaksi lapsille. (Seinäjoen kaupunginkirjasto 1998.)

Perinteinen kirjavinkkaus on saanut myös uusia muotoja, kuten draamavinkkauksen ja kaverivinkkauksen. Draamavinkkauksessa vinkkaukseen liittyy mukaan fyysinen taso, vinkkaaja pukeutuu itse vinkattavan kirjan joksikin hahmoksi ja näyttelee luettavan kohtauksen kirjasta. (Tenhunen 2012). Kaverivinkkauksessa lapset itse saavat kokeilla kirjavinkkaajana olemista, he vinkkaavat toinen toisilleen lempikirjojaan. Kaverivinkkauksen suosiona voidaan pitää juuri sitä, että samanikäiset lapset vinkkaavat kirjoja toisilleen. Useasti lasten on helpompi uskoa kirjan olevan hyvä, kun sitä suosittelee kaveri eikä aikuinen. (Mäkelä 2010, 8.) Kirjavinkkauksen ansiosta kirjastojen lainaustilastot ovat kasvaneet ja lukeminen lisääntynyt (Nurkkala 2010, 33).

Kaikkein uusin kirjavinkkauksen muoto on KuMuKi–vinkkaus, jossa kirjan lisäksi käytetään kuvaa ja musiikkia. Tarkoituksena on tuoda kirjat esille houkuttelevina kirjatrailereina. (Karttunen 2012, 19.) Kirjavinkkaus on jo niin suosittua, että Suomessa on järjestetty kirjavinkkauksen SM–kisoja. SM–kisoissa vinkataan suurelle yleisölle ja kaikki keinot ja muodot ovat eri taiteenaloilta otettuja ja tyyli on vapaa. (Kirjaset 2013.) Suomeen on perustettu myös Kirjavinkkariyhdistys, joka muun muassa järjestää koulutusta kirjavinkkareille (Mäkelä 2010, 6).

3.2 Satutunnit

Suomessa satutunteja alettiin järjestää Helsingin pääkirjastolla vuonna 1909. Vähitellen satutunnit levisivät muuallekin Helsinkiin, esimerkiksi Kallion kirjastossa satutuntihetkiä vietettiin vuodesta 1924 lähtien. (Korhonen, 2010, 66.) Turussa ensimmäinen satutunti pidettiin vuonna 1916 (Mäkelä, 2002, 12). Sa-

tutuntien alkamisen syyksi on epäilty kirjojen vähyyttä 1900-luvun alkupuolen Suomessa. Halukkaita satujen kuuntelijoita oli paljon. (Korhonen 2010, 66). Kuuluisia sen ajan satutuntien pitäjiä olivat kirjastonhoitaja Emilie Salovius, joka ihastutti Helsingin lapsia kerronnallaan sekä Turussa kansankoulun opettaja Juho Piiltti, joka tutustutti lapset satujen maailmaan. Helsingin ja Turun jälkeen satutuntitoiminta levisi Tampereelle, jossa se käynnistyi 1930-luvulla. Lopulta satutuntitoiminta rupesi leviämään vähitellen ympäri Suomea. (Mäkelä 2002, 10–12.)

Aluksi satutunnit olivat hyvin perinteistä ääneenlukua. Kirjastonhoitaja luki kirjaa lapsille, ja lapset istuivat hiljaa paikallaan ja kuuntelivat. (Mäkelä, 2002, 12.) Tästä satutunnit ovat muuttuneet paljon ja nykyään toiminnan lähtökohtana on vuorovaikutus. Lapset saavat esittää kysymyksiä luetusta tarinasta ja kirjan aiheesta keskustellaan yhdessä lasten kanssa. Satujen lukemisen lisäksi satutunnilla voidaan välillä jumpata, piirtää tai keksiä vaikka yhdessä lasten kanssa oma satu. Suomen satutäti Marja-Leena Mäkelän mukaan vanhan satutuntin men voitaisiin korvata nykyisin satutuokio termillä. (Mäkelä 2002, 14.)

Satujen lukemisella lapsille on todettu olevan hyvä vaikutus lapsen kehitykselle monessa suhteessa. Kuten jo aikaisemmin todettiin, satuja kuuntelemalla ja lukemalla lapsen kieli kehittyy ja lapsi oppii ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Kun vielä aikuinen keskustelee yhdessä lapsen kanssa luetusta, lapsi oppii vuorovaikutustaitoja. Tarkoituksena on, että satutuokiosta muodostuu elämys lapselle.

Satutuokion pitämiselle, ei ole mitään tiettyjä hyvin tarkkaan laadittuja sääntöjä, joiden mukaan tulisi toimia. Jokainen satutuokio muotoutuu satutuokion pitäjän persoonan mukaan omanlaisekseen. Marja Leena Mäkelän mukaan lukijan on kuitenkin hyvä aina toteuttaa MÄTY-periaatetta. Periaatteen ideana on, että lukijan on itse pidettävä kirjoista, joita lukee lapsille. Lapset kyllä huomaavat heti, jos aikuinen ei pidä lukemastaan. (Mäkelä 2002, 23.)

Satutuokiot toimivat parhaiten pienemmällä ryhmällä. Kuulijoita ei saa olla liikaa, jotta lukija pystyy ottamaan kontaktia kaikkiin lapsiin. Lukijan kannattaa myös

mieltä puhenopeuttaan sekä pitää taukoja välillä ja elävöittää lukemaansa kasvojen ilmeillä ja äänensävyillä. (Mäkelä 2002, 21.)

3.3 Nukketeatteritoiminta ja kirjailijavierailut

Suomessa 1970-luvun taitteessa alettiin kokeilla nukketeatteritoimintaa, joka aktivoi lasta toimimaan ja on kokemuksena elämys. Nukketeatteritoiminta yhdistää lukemista, näyttelemistä ja musiikkia. (Nurkkala 2010, 30.) Nukketeatterin on todettu vaikuttavan positiivisesti lasten asenteisiin kirjastoa kohtaan. Toiminnalla on ollut vaikutusta lasten lukuharrastuksen lisääntymiseen. (Blinnikka 2003, 150.) Nukketeatteri toiminta on hyvin mielikuvituksellista ja mahdollistaa rajattomat kädet järjestäjälle (Nurkkala 2010, 30). Toiminta voi olla vuorovaikutuksellista, jolloin lapsi itse jollain tavalla on mukana esityksessä (Blinnikka 2003, 150). Nukketeatteritoiminnalla lapsi oppii asioita, saa elämyksiä, kokemuksia uusista asioista ja oppii vuorovaikutustaitoja.

Kirjastossa järjestettävät kirjailijavierailut auttavat lapsia innostumaan kirjoista. Kirjailija tulee kirjastoon kertomaan kirjailijan työstä ja kirjoittamistaan kirjoista. Elina Salmisen kirjoittamassa pro gradu-tutkielmassa tutkittiin, onko kirjailijavierailuilla vaikutusta lasten lukuharrastuksen edistämiseen. Tutkimuksessa seurattiin kolmas ja neljäsluokkalaisten oppilaiden lukuharrastuksen muuttumista ennen ja jälkeen kirjailijavierailun. Kirjailijavierailijaksi saatiin Tuula Kallioniemi. Tulokset osoittivat, että kirjailijavierailuilla olisi ainakin hetkellisesti vaikutusta lasten lukuharrastuksen lisääntymiselle. Lapset pitivät Kallioniemen vierailua mielenkiintoisena ja kirjailijan työ myös kiinnosti lapsia. (Stenberg 2007, 36.)

3.4 Lukemista tukevat hankkeet

Lasten lukemista pyritään tukemaan myös erilaisten hankkeiden avulla. Tällä hetkellä Suomessa kuuluisin lukemista tukeva hanke on valtakunnallinen Luukuinto-ohjelma. Sen toteuttavat Oulun Yliopiston humanistinen tiedekunta ja kasvatustieteiden tiedekunta ja hankkeen rahoittaa Opetus- ja kulttuuriministeriö.

riö. Lukuinto-ohjelma kestää kolme vuotta, vuodesta 2012 vuoteen 2015. (Oulun yliopisto 2012.)

Lukuinto-ohjelma on tarkoitettu 6–16 -vuotiaille lapsille ja nuorille, kirjastoalan ammattilaisille sekä opettajille ja lasten vanhemmille. Lukuinto-ohjelmalla on monta tavoitetta. Tarkoituksena on luoda toimintamalleja lasten luku- ja kirjoitustaidon kehittämiseksi sekä innostaa lapsia monipuoliseen lukemiseen ja kirjoittamiseen. Tärkeää on myös lasten medialukutaidon harjoittaminen sekä tiedonhaun oppiminen. Lukuinto-ohjelman avulla myös opettajien, kirjastoalan ammattilaisten ja vanhempien tietoisuus lisääntyy koskien lukemaan innostamista ja medialukutaitoa. Lukuinto-ohjelma koostuu oppivasta yhteisöstä. Oppivaksi yhteisöksi voidaan kutsua yhteisöä, joka koostuu useammasta organisaatiosta ja jolla on yhteinen päämäärä. (Oulun yliopisto 2012.)

Vuosina 2013 ja 2014 järjestetään Lukuinto-ohjelman pilotointi. Ympäri Suomea eri paikkakunnilla, joissa lukuohjelma on käytössä, koulu tekee yhteistyötä paikkakunnan kirjaston kanssa. Pilotoinnissa koululaiset yhdessä kirjastoväen kanssa kokeilevat erilaisia toimintamuotoja ja kokeilujen jälkeen valitaan parhaiten toimivat toimintamallit. Lukuinto-ohjelmaan liittyvät myös erilaiset hauskat tapahtumat, joissa vierailee esim. kirjailijoita ja elokuvaohjaajia. (Oulun Yliopisto 2012.)

Paljon muitakin lasten lukemista tukevia hankkeita ja projekteja järjestetään eri kirjastoissa ja kouluissa ympäri Suomea. Espoolaisissa peruskouluissa on ollut käynnissä, lukuvuodesta 2013 alkaen, Lukeminen on hyväksi-kampanja. Kampanjaa on järjestämässä Espoon kaupunginkirjasto, Suomen kirjastoseura sekä Netlibris. Hanketta rahoittavat Uudenmaan ELY-keskukset. Hankkeeseen on myös saatu mukaan espoolaisten koulujen lisäksi pari muuta koulua Suomesta. Hankkeen tarkoituksena on rohkaista lapsia lukemaan monipuolisesti sekä oppimaan kriittistä tiedonhakutaitoa. Kampanjan tarkoitus on myös vahvistaa koulujen ja kirjastojen välistä yhteistyötä. (Suomen kirjastoseura 2013.)

Hankkeella on myös hyväntekeväisyyteen liittyvä päämäärä. Tarkoituksena on tukea Namibian ja Tansanian kirjastoja. Kun oppilas on lukenut kilon painosta

kirjoja, oppilaan huoltaja lahjoittaa etukäteen sovitun summan Kirjastot ja kehitys–hankkeelle. Eniten kirjoja lukeneet palkitaan. Hankkeen aikana suomalaiset oppilaat saavat myös tietoa Namibiassa ja Tansaniassa elävien lasten ja nuorten elämästä. Hanke jatkuu aina 2014 lukuvuoden loppuun asti. (Suomen kirjastoseura 2013.)

Myös muualla maailmassa järjestetään erilaisia lasten lukemista tukevia tapah- tumia ja projekteja. Ruotsissa Sandeklevin koulu on ottanut koulun käytännöksi joka lukukausi järjestettävän lukuviikon. Viikon aikana, joka päivä oppitunnit keskeytetään kello 9.45–10.15. Tänä aikavälinä oppilaat ja opettajat sekä muu- kin koulun henkilökunta lukevat kirjoja. (Almgren & Jokitalo, 2010, 124.)

Yhtenä erikoisimmista lukemista tukevana hankkeena voidaan pitää Slovaki- as- sa järjestettävää kirjallisuusleiriä lapsille. Horny Zemplinin kirjasto järjestää lap- sille joka kesäleirin, jossa lapset saavat esittää suosikkikirjojensa hahmoja. (Almgren & Jokitalo, 2010, 127.)

3.5 Kirjakeskustelu

Tärkeä pedagoginen suuntaus, jota kirjastoalan ihmiset ja opettajat voivat käyt- tää innostaakseen lapsia lukemaan ja ajattelemaan lukemaansa, on kirjakes- kustelu. (Chambers 1998, 9.) Kirjakeskustelu termin kehitti lasten- ja nuortenkir- jailija Aidan Chambers. Kirjakeskustelun tarkoituksena on, että lasten kanssa keskustellaan luetusta kirjasta.(Axelsson 2005, 35–38.)

Ruotsissa monet koulut ovat ottaneet kirjakeskustelun osaksi äidinkielen tuntia. Opettaja ohjaa keskustelua parin tukikysymyksen avulla. Chambers jakoi tuki- kysymyksensä neljään aiheeseen kysyen oliko kirjassa jotain josta pidit, josta et pitänyt, mitä et ymmärtänyt ja huomaisitko jotain kaavioita tai kytköksiä. Keskus- telu on hyvin vapaamuotoista.(Axelsson 2005, 35–38.) Tarkoituksena on, että lapset oppivat tulevaisuutta varten keskustelemaan mistä tahansa asioista, ei ainoastaan kirjoista. He pystyvät kertomaan mielipiteensä asioista ja perustele- maan väitteensä. Keskusteleminen luetusta, syventää myös omaa lukukoke- musta. Tärkeää on valita erilaisia kirjoja, jotta maailmankuva avartuu. (Cham-

bers 1998, 10,14.) Oppilas saa toisilta oppilailta uusia ajatuksia luetusta. Kirjakeskustelu opettaa myös lapsille vuorovaikutustaitoja, kuuntelemaan ja ottamaan muut ihmiset huomioon. (Axelsson 2005, 37.)

Satutuntien, kirjavinkkauksen ja kirjakeskustelun pitämisestä on olemassa pedagogisia oppaita kuinka tunteja pidetään, mutta mitään ankarasti määriteltyjä sääntöjä ei ole.

4 AGNETA MÖLLER-SALMELAN ELÄMYSTYÖ

Satutunteja pidetään tällä hetkellä kirjastoissa laajalti eri puolilla Suomea. Kirjastojen omat resurssit ja rahoitustilanne vaikuttavat siihen, kuinka usein satutunteja pidetään ja kuinka tavoitteellista satutuntitoiminta on. Satutuntien sisältöä voidaan vielä kehittää pidemmälle, jolloin lapsi saa kokonaisvaltaisen elämyksen. Tästä erinomainen esimerkki on kirjastovirkailija Agneta Möller-Salmelan työ. Agneta Möller-Salmela pitää elämystunteja lapsille ja nuorille Hangon kirjastossa. Hänellä on oma elämystuntihuoneensa, jossa tunnit pidetään. Päivittäin hänellä käy 2–3 ryhmää. Hän pitää tuntejaan aina lastentarhaikäisistä lukioikäisiin asti. Möller-Salmelan elämyshuoneessa on vaihtuvia teemoja, jonka ympärille elämystunti rakennetaan. Tällä hetkellä teemana on keskiajan ritariaika. Kaiken avainsanana on ”hiljainen ryhmä”. Hiljaisella ryhmällä tarkoitetaan ryhmää, joka on rauhoittunut, hiljainen ja valmis kuuntelemaan. Jo ennen elämyshuoneeseen astumista Möller-Salmela luo lasten keskuuteen tarvittavan ilmapiirin erilaisin pikku jujuin. Tuntien tarkoituksena on, että jokainen aisti saa osansa, näkö, kuulo ja tunto. Hänen tarkoituksenaan on saada lapset kuuntelemaan, ajattelemaan ymmärtämään ja pohtimaan asioita. (Möller-Salmela 23.1.2014.)

Olen nyt itse ollut kuuntelemassa Möller-Salmelan elämystunteja neljä kertaa: ensimmäisen kerran harjoitteluni aikana vuonna 2012 sekä tähän opinnäytetyöhön havainnointitutkimusta tehdessäni kolme kertaa.

Möller-Salmela on syksynä 2012 ja keväällä 2013 aikana kiertänyt ympäri Suomea kertomassa lasten ja nuorten lukemiseen liittyvistä hankkeistaan. Hänelle myönnettiin työtä varten vuoden mittainen työstipendi Svenska kulturfonden rahastolta. Möller-Salmela vierailee kouluissa luennoimassa, miten elämyshuoneeseen rakennetaan ympäristö ja mitä huoneessa kuuluu olla. (Heinrichs 2012.) Möller-Salmela on saanut tunnustusta työlleen ympäri Suomea kouluissa ja kirjastoissa. Hänelle on myönnetty monia palkintoja työstään lasten lukuinnostamisen herättämiselle. Möller-Salmelalle myönnettiin kirjastoalan kunnioittama Nuutti-palkinto vuonna 2007 sekä vuoden myönteisin hankolainen palkinto

kesällä 2013. (Johnhem 2013.) Möller-Salmela tekee yhteistyötä kirjastojen, koulujen sekä päiväkotien kanssa (Yeung 2013, 260).

Kuva 1. Agneta Möller-Salmelan elämyshuone keväällä 2012.

Agneta Möller-Salmela on kirjoittanut oppaan *Kymmenen askelta lukemisiinpiiraatioon*, lukuinnostuksen herättämiseksi ja tukemiseksi. (Yeung 2013, 260). Möller-Salmela painottaa kodin positiivisen asenteen tärkeyttä lukemista kohtaan. Kodin asenteet tarttuvat nimittäin helposti lapseen (Johnhem 2013). Möller-Salmelan mukaan lapselle lukeminen pitäisi aloittaa jo lapsen ollessa alle vuoden ikäinen. Yhteinen lukuhetki vahvistaa lapsen ja vanhemman välistä suhdetta. Kun vanhempi eläytyy lukemaansa äänellään ja eleillään, lapsi innostuu varmasti tarinoista ja kirjoista. (Yeung 2013, 260.) Lukemisella on monta hyödyllistä vaikutusta, lapsen sanavarasto lisääntyy, lapsi oppii keskittymään sekä mielikuvitus ja empatiakyky kehittyvät. (Johnhem 2013.) Möller-Salmela painottaa, että lasten ei ole hyvä kuluttaa aikaansa vain tietokoneiden ja muun elektroniikan parissa. Jos lapsi viettää aikaansa vain elektroniikan parissa, seurauksena voi olla keskittymishäiriöitä ja lukeminen on taatusti vaikeaa. (Yeung 2013,

260.) On myös tärkeää, että koulut ja kirjastot tekevät keskenään yhteistyötä, jotta lukuharrastus säilyisi jatkossakin. Möller-Salmelan mielestä kirjastojen tulisi panostaa paljon lasten ja nuorten lukuinnostuksen tukemiseen, koska lukeminen on koko ajan hiipumassa. (Heinrich 2012.)

5 ELÄMYSTUNTIEN HAVAINNOINTITUTKIMUS

"Tutkimushavainnointi on ihmisen kokonaisvaltaista ja tietoista ilmiöiden, asioiden ja tapahtumien aistimista suhteessa siihen, missä ne ilmenevät"(Vilkkä 2006, 9). Havainnointia tutkimusmenetelmänä voidaan käyttää sekä laadullisessa että määrällisessä tutkimuksessa. Laadulliseen tutkimukseen havainnointi tutkimusmenetelmänä sopii erityisen hyvin, koska tutkimusaineistot ovat monitasoisia ja laajoja. (Vilkkä 2006, 38). Laadullinen tutkimusmenetelmä voidaan toteuttaa esimerkiksi osallistuvalla havainnoinnilla tai tarkkailemalla ihmisten toimintaa. Havainnointitavat kertovat miten tutkija toimii suhteessa tutkimuskohteeseensa.(Vilkkä 2005, 119). Havainnointitutkimus ei ainoastaan tarkoita vain ihmisten ja tapahtumien havainnointia, vaan havainnointitutkimusta voidaan toteuttaa myös havainnoimalla tekstejä ja esineitä.(Vilkkä 2006, 21–22). Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija osallistuu tutkimuskohteensa toimintaan sovittujen ehtojen ja aikataulun mukaisesti. Tarkkailevassa havainnoinnissa taas tutkija toimii ulkopuolisena tarkkailijana, tutkija ei osallistu tutkimuskohteensa toimintaan. (Vilkkä 2006, 43–44).

Jotta tutkija tietää mitä havainnoida tutkimustilanteessa, on tärkeää että tutkimusongelma, tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite on tutkijan tiedossa. (Vilkkä 2005, 125).

Kävin havainnoimassa Agneta Möller-Salmelan pitämiä elämystunteja Hangon kirjastossa tammikuussa 2014. Toteutin tutkimuksen tarkkailevalla havainnoinnilla, eli toimin ulkopuolisena tarkkailijana enkä osallistunut tunnin kulkuun. Havainnoin itse tuntia, sekä asioita, jotka ovat tärkeitä tunnin onnistumisen kannalta. Tarkoituksena oli saada tietoa ja vinkkejä muille ihmisille, jotka olisivat kiinnostuneita tekemään samankaltaista työtä. Agneta Möller-Salmelan tunnit toimivat hyvänä esimerkkinä tämän päivän kirjastotyöstä, joka innostaa lapsia lukemaan.

Pohjaksi havainnoinnille olin luonut kahdeksan kysymystä (liite 1), joihin sain vastaukset tarkkailemalla tuntien kulkua. Ensimmäisenä havainnoin suomenkie-

listä kolmatta luokkaa, seuraavaksi ruotsinkielistä luokkaa, joka koostui kolmas ja neljäs luokkalaisista oppilaista. Viimeisenä ryhmänä mukana oli perhepäivähoitajia yhdessä pienten hoitolastensa kanssa. Ensimmäinen elämystunti pidettiin suomeksi ja kaksi viimeistä ruotsiksi.

5.1 Elämystunnin ainutlaatuisuus

Tarina herää elämystunneilla henkiin pelkän lukemisen sijaan. Agneta Möller-Salmela antoi kaikkensa tunnilla. Ilmeet, eleet ja äänensävy tuovat tarinaan eloa. Elämystunnin kokonaisuus teki tunnista erilaisen verrattaessa sitä tavalliseen satutuntiin. Havainnoinnin aikana Möller-Salmelalla oli aiheena klassinen ja moderni satu. Huoneeseen oli luotu vanhan sadun tunnelmaa erilaisin rekvisiitoin, ja käytetty esimerkiksi valtavaa pahvilinnalavastetta. Möller-Salmelan elämystunnit erosivat tavallisista satutunneista myös sisällöltään. Tarinoiden väliin hän oli liittännyt erilaisia rytmileikkejä, laulamista, kysymyksiä, hieromista ja salaista äänestämistä. Ideana kuitenkin oli, että kaikki tarinoiden väliset aktiviteetit liittyvät jollain tavoin tarinoihin tai teemaan, jonka ympärille tarinat ovat rakentuneet.

Kahdelle ensimmäiselle kouluryhmälle Möller-Salmela kertoi kolme tarinaa. Ensimmäisen tarinan hän kertoi suullisesti ilman kirjaa. Hänellä oli tarinaan keskeisesti liittyvä rekvisiitta käden ulottuvilla. Ensimmäisen tarinan avainideana toimi taikakaappi, jota hän piti kädessään tarinaa kertoessaan. Hän oli laittanut värejä vaihtavan valokynttilän kaapin sisälle.

Aluksi joka ryhmän kohdalla Möller-Salmela kertoi lapsille, että elämyshuoneeseen pääsee, kun keskuudessa vallitsee hiljaisuus. Tunnelman ja keskittymiskyvyn takia on tärkeää, että tunti alkaa hiljaisuudesta. Ennen huoneeseen astumista Möller-Salmela jakaa kaikille lapsille taikarasiastaan hiljaisuudenkivet, jota pidellessä hiljaisuus tulee huoneeseen. Tunti aloitetaan niin, että kiveä hierotaan kasvoja vasten, jotta hiljaisuus leviäisi kaikkialle kehoon.

5.2 Ilmapiirin luominen

Ilmapiirin luomiseksi oli käytetty monia erilaisia keinoja. Elämyshuoneen pääteemana havainnointihetkellä oli klassinen satu, joka näkyi rekvisiitassa. Seiniin oli ripustettu tumma metsikkö kangas, jonka taakse oli laitettu kirkkaita valopilkkuja, jotka muistuttivat tuikkivia tähtiä. Katosta oli laitettu riippumaan kimaltavia koristelintuja. Metsäkankaan taustalle oli rakennettu pahvista linna, jota ympäröimään kuuntelijoiden tuolit oli sijoitettu. Huoneen kattoon oli ripustettu vilkkuvat valot, jotka loivat tunnelman tähtitaivaasta. Huoneen seinät ja katto oli maalattu mustiksi, jotta tunnelma olisi mystinen ja satumainen.

Möller-Salmelalla oli myös muita tunnelmaa tuovia elementtejä, jotka pysyvät huoneessa aina, riippumatta siitä, että teema vaihtelee. Tällaisia elementtejä olivat esim. hierontakivet ja taikapullot. Pullot sisältävät aiheiltaan erilaisia tarinoita, on esim. rohkeuspullo joka sisältää kaikki tarinat rohkeudesta ja ongelmapullo, joka sisältää tarinoita ongelmista. Huomasin, että pullot kiehtoivat lapsia erityisesti. Pullot olivat läpinäkyvää lasia ja pulloissa olevat eliksiirit olivat erivärisiä ja kimaltelevia.

Myös Möller- Salmelan omalla esiintymisellä on suuri vaikutus tunnin ilmapiiriin. Eläytyessään tarinaan hän käyttää hyväkseen äänensävyä ja painoa, eleitä, ilmeitä, puheen voimakkuutta ja nopeutta. Jutellessani tuntien jälkeen hänen kanssaan hän sanoi, että hän uskoo enemmän hyvään tarinaan, joka on hyvin esitetty, kuin erilaisiin uskomattomiin tehosteisiin. Nykyään lapsille on tarjolla paljon elektronisia laitteita, joten lasten on vaikea tekniikkaan tottuessaan ruveta harrastamaan lukemista. Tämän takia Möller-Salmelan mielestä tulevaisuuden kirjastotyöntekijöiden pitäisi panostaa juuri tällaiseen työhön jota hän tekee. Itse tarinankerronta pitäisi olla niin hyvää, että lapsi jää lukemiseen ja tarinoihin koukkuun.

Suuri ilmapiirin luoja oli tunnelmamusiikki, joka soi taustalla huoneeseen astuessa. Kun Möller-Salmela aloitti tarinankerronnan, musiikki hiljeni, mutta voimistui kun tunti oli loppumassa.

5.3 Lasten iän vaikutus tunnin sisältöön ja rakenteeseen

Lasten ikä vaikuttaa siihen, minkälaiseksi Möller-Salmela tunnin suunnittelee. Kaksi ensimmäistä koululuokkaa olivat samanikäisiä, joten tuntien rakenne ja sisältö olivat melkein samanlaiset. Viimeisen ryhmän kohdalla tunnin rakenne ja sisältö oli erilainen, koska ryhmän lapset olivat hyvin pieniä, 3-5 -vuotiaita. Kuitenkin teema oli sama kaikilla elämystunneilla, eli sadut liittyivät joko klassiseen tai moderniin satuun.

Kouluryhmille Möller-Salmela kertoi kolme tarinaa. Ensimmäisen tarinan hän esitti suullisesti molempien ryhmien kohdalla, ja kaksi muuta tarinaa hän luki taskulampun valossa, näyttäen kirjojen kuvia lapsille. Tarinoiden välissä hän esitti kysymyksiä koskien tarinoiden sisältöä. Myös laululeikit ja salainen äänestys rytmittivät tuntien kulkua. Ruotsinkielisen ryhmän kanssa hän ehti tehdä myös tunnin loppuun hierontasadun. Oppilaat hieroivat toisiaan Möller-Salmelan esimerkin avulla. Möller-Salmela jakeli ohjeita pienen tarinan muodossa, esim. tuuli suhisee puissa ja sudentassut askeltavat lumella, jolloin lapset yrittivät matkia hieronnassaan tuulen huminaa ja sudentassujen töpinää. Salaisessa äänestyksessä lapset sulkivat silmänsä ja viittasivat sen mukaan, mitä mieltä olivat saduista. Möller-Salmela kysyi lapsilta esim. mistä sadusta he pitivät eniten. Jokainen lapsi viittasi sen sadun kohdalla, josta itse oli pitänyt. Äänestyksessä on ideana, että Möller-Salmela näkee mikä kiinnostaa lapsia eniten ja koska äänestys suoritetaan silmät kiinni, kaverin viittaaminen ja mielipide eivät voi vaikuttaa omaan viittaamiseen. Möller-Salmela käyttää salaista äänestystä myös kysyessään muitakin kysymyksiä, esim. liittyen tarinan moraaliin.

Pienemmille lapsille hän valitsi eräästä kirjasta enemmän lyhyitä tarinoita, jotta lapset jaksaisivat kuunnella. Tarinat olivat runoja ja loruja ja kirja oli suunniteltu juuri pienemmille lapsille. Ensimmäisen tarinan hän kertoi kuitenkin suullisesti, ja seuraavat tarinat olivat runokirjasta. Suullinen tarina pienemmille oli eri tarina kuin vanhempien lasten suullinen tarina. Pienten lasten suullisen tarinan joukkoon Möller-Salmela oli sijoittanut hauskaa toistamisleikkiä, jossa lapset toistivat tarinassa esiintyvien päähenkilöiden nimiä. Nimien toistaminen alkoi helposti

äännettävistä nimistä ja eteni aina vaikeammin äännettäviin. Toistamisleikki on hyvää ääntämisharjoitusta lapsille. Kuten kouluryhmien kanssa, niin pientenkin lasten kanssa laulettiin tarinoiden välissä ja heille esitettiin kysymyksiä tarinoista. Tarinat herättivät lapsissa paljon ajatuksia. Pienten lasten kanssa Möller-Salmela toteutti hierontatuokion ja rytmileikin. Hierontahetkessä pienet lapset eivät aina oikein tajunneet matkia Möller-Salmelaa ja he toteuttivat hierontaliikkeet hyvin omalla tavallaan.

Tarinoiden sisältö erosi myös kouluryhmien ja pienten lasten välillä. Möller-Salmela oli valinnut koululaisille juoneltaan hieman monimutkaisempia tarinoita. Tarinoita suunnitellessa täytyy miettiä kohderyhmäänsä, koska eri ikäryhmien lapsia kiinnostavat erilaiset tarinat. Möller-Salmela tosin kertoi, että jotkut tarinat sopivat pienille lapsille, koululaisille sekä aikuisillekin.

Pienten lasten tunti erosi vielä kouluryhmien tunneista hiljaisuuskivien suhteen. Pienille lapsille ei jaettu hiljaisuuskiviä, koska he olisivat voineet laittaa ne suuhun ja tukehtua. Möller-Salmela sen sijaan vain näytti pienille lapsille hiljaisuuskivien purkkia ja kertoi, että avatessaan purkin hiljaisuus leviää kivistä huoneeseen.

Elämystuntien sisältöön vaikutti tietysti myös se, mitä tarinoita Möller-Salmela oli lapsille aikaisemmin lukenut. Tarkoituksena nimittäin on, että kukin ryhmä käy hänen elämystunneillaan kerran kuukaudessa. Näin Möller-Salmela pystyy seuraamaan miten hänen työnsä on vaikuttanut lapsiin.

5.4 Aistien huomioon ottaminen

Lasten eri aistit on otettu huomioon tunnin kulussa. Ensimmäinen satu, jonka hän kertoo lapsille, on vain korville. Hän ei lue suoraan kirjasta, vaan kertoo tarinaa itse muistista, jolloin lasten täytyy keskittyä kuuntelemaan. Aluksi jaettava hierontakivi liittyy tuntoaistin käyttämiseen. Kiveä tunnustellaan ja sitä hierotaan kasvoja vasten.

Jokaisen ryhmän kanssa toista satua lukiessa hän näytti kirjojen kuvia taskulampun valossa. Näköaisti oli otettu huomioon myös elämyshuoneen ympäristössä. Möller-Salmela kertoi, että yhteisen pohdinnan on saatava oma osuutensa tunnin aikana. Möller-Salmela valitsee jonkun tarinoista käsittelemään oikeaa ja väärää ja tarinan jälkeen keskustellaan lasten kanssa siitä, minkä he kokevat oikeaksi. Juuri aistien ottaminen huomioon tunnilla tekee tunnista elämyksellisen kokemuksen lapsille.

5.5 Lasten osallistuminen

Lapset seurasivat kiinnostuneina tarinoita ja aktiviteettejä. Kun Möller-Salmela esitti kysymyksiä tarinoiden jälkeen, melkein puolet käsistä nousi ilmaan. Tietenkin pientä herpaantumista näkyi lapsissa aina väliajoin, mutta hyvin vähän. Ensimmäinen suomenkielinen luokka oli hyvin villi. Huolimatta siitä, Möller-Salmela sai pidettyä lasten mielenkiintoa yllä aina tunnin loppuun saakka.

Ruotsinkielisessä kouluryhmässä lapset olivat kaikkein aktiivisimpia. Herpaantumista ei huomannut ollenkaan, ja lapsia katsellessa heistä huomasi, että he oikein odottivat mitä seuraavaksi tulisi tapahtumaan. Hierontahetki taisi olla ryhmän suosikkihetki. Kun Möller-Salmela ilmoitti, että seuraavaksi olisi vuorossa hierontasatu, ilmoitus aiheutti lapsissa riemunkiljahduksia.

Lapset eivät ole vain passiivisesti kuuntelemassa satuja. Jokaisen ryhmän kohdalla kaikki lapset osallistuivat aktiviteetteihin yhtä lasta lukuun ottamatta. Pienten lasten joukossa oli yksi poika, joka ei osallistunut rytmileikkiin. Hän kuitenkin seurasi rytmileikin kulkua hiljaa paikallaan.

5.6 Kirjakeskustelun toteutuminen

Kirjakeskustelu toteutui Möller-Salmelan tunneilla hieman mukautetusti. Kirjakeskustelu käsitteen loi tunnettu lasten- ja nuortenkirjailija Aidan Chambers. Kirjakeskustelun tarkoituksena on, että lapset juttelevat lukemastaan aikuisten kanssa hyvin vapaamuotoisesti. Elämystunneilla keskustellaan kuulluista ja lue-

tuista tarinoista. Möller-Salmela esittää aina tietyt kysymykset, joihin vastataan. Lapset eivät itse esitä kysymyksiä tunneilla, eikä ole tarkoitus, että keskustelu rupeaa rönsyilemään. Elämystunti on ohjattu tunti, jolla on oma aikataulunsa.

5.7 Lasten reaktiot

Aivan tuntien alussa, kaikissa ryhmissä, lasten katseet kiertelivät ympäri huonetta. Kun Möller-Salmela rupesi kertomaan tarinaa, katseet kohdistuivat häneen. Lasten ilmeistä näki, että he elivät tarinan mukana. Kaikkien ryhmien asenne tuntia kohtaan oli positiivinen, ja lapsista näki, että he kaikki halusivat olla siellä. Ei kuulunut mitään kommentteja taustalta, vaan kaikki lapset keskittyivät tarinoiden kuuntelemiseen. Molemmista kouluryhmistä löytyi pari villimpää poikaa, jotka vaihtoivat välillä ilkikurisia katseita keskenään, mutta vain hetkellisesti.

6 HAASTATTELU

Laadullisessa tutkimusmenetelmässä yksi keino kerätä tutkimusaineistoa on käyttää haastattelua tutkimusmenetelmänä. Käytettäviä haastattelumenetelmiä tutkimuksessa ovat teemahaastattelu ja avoin haastattelu. Teemahaastattelua, eli puolistrukturoitua haastattelua käytetään useimmiten tutkimuksissa. (Vilkkä 2005, 100–101.) Jotta tutkija osaa kysyä haastateltavalta keskeisiä asioita tutkimuksen kannalta, teemahaastattelun tutkimusongelmasta poimitaan keskeiset aiheet tai teema-alueet. Tärkeää on myös, että haastattelija osaa ohjata haastateltavan pysymään aihetta koskevassa teemassa haastattelun aikana. (Vilkkä 2005, 101,103.) Kysymysten muoto ratkaisee usein paljon, miten kattavaa tietoa haastateltavasta saa. Haastattelijan kannattaa välttää kysymyksiä, joihin haastateltava voi vastata kyllä tai ei. Tärkeää olisi saada haastateltava kuvailemaan ja kertomaan käytännön esimerkkejä asiasta. Haastattelun onnistumisen kannalta on tärkeää tuntea kohderyhmänsä kulttuurinen ympäristö. (Vilkkä 2005, 105, 109–110.)

Haastattelin Agneta Möller-Salmelaa 23.1.2014 Hangon kirjastolla. Haastattelumenetelmänä käytin teemahaastattelua. Haastattelun avulla sain selville hänen näkökulmiaan ja mielipiteitään hänen tekemästään työstä. Tarkoituksena oli löytää vinkkejä ja tapoja myös muille, tämänkaltaista kirjastotyötä tekeville henkilöille. Haastattelulla löydettiin vastauksia tärkeisiin kysymyksiin (liite 2), joita havainnointitutkimuksen avulla ei ollut mahdollista saada.

6.1 Motivaatio työhön

Agneta Möller-Salmelan mielestä aikuisten täytyisi tehdä enemmän työtä sen hyväksi, että lapset lukisivat enemmän. Kaiken takana on motivaatio. Möller-Salmela kertoi uskovansa tarinan voimaan. Jos osaa esittää tarinan oikealla tavalla eläytyen, ei välttämättä tarvita mitään teknisiä tehosteita tai laitteita. Hänen mielestään vanhempien, opettajien, lastentarhaopettajien ja kaikkien, jotka työskentelevät lasten parissa, pitäisi harjoitella juuri ääneen lukemista ja panos-

taa ääneen lukemiseen. Ääneen lukiessa aikuisen täytyy eläytyä lukemaansa. Käyttämällä kasvoja oikealla tavalla ääneen lukiessa, lapselle pystyy opettamaan jopa uusia sanoja. Möller-Salmelan mielestä tarina itsessään on riittävä, jos vain osaa keksiä tarpeeksi hyviä keinoja ja tapoja esittää tarina.

Möller-Salmela kertoi aloittaneensa työnsä tavallisista satutunneista. Aluksi vanhemmat ja opettajat olivat lähettäneen hänelle toiveita siitä, mihin aiheisiin tarinoiden pitäisi tunnilla liittyä, kuten esimerkiksi erilaisiin juhlapäiviin. Möller-Salmela kuitenkin halusi suunnitella tunnit itse, aina aiheesta alkaen loppuun saakka. Lopulta hänen luonaan rupesi käymään niin paljon ryhmiä päivässä, että hän tajusi, ettei hän mitenkään pystyisi vaihtamaan aihetta joka ryhmän kohdalla. Niin hän kehitti pysyvän teeman, jonka ympärille tietyt tarinat rakentui-
vat. Näin vähitellen elämystunnit muotoutuivat sellaiseksi, mitä ne nykyään ovat. Möller-Salmela kertoi vaihtavansa teemaa aina puolen vuoden välein.

Möller-Salmela kertoi, että hänen elämyshuoneensa ja tarinoidensa tarkoituksena on, että lapset inspiroituisivat. Hän painottaa, että heti kun lapsi on inspiroitunut, lapsen täytyisi saada itselleen kiinnostavaa luettavaa, ja niinpä hän heti elämystunnin jälkeen menee auttamaan lapsia valitsemaan kirjoja kirjastosta kotiin vietäväksi. Möller-Salmelan mielestä kirjavinkkauksessa on yksi suuri ongelma. Hänestä ei ole oikein, että lasten mielenkiinto herätetään vinkattua kirjaa kohtaan, jos kirjastolla ei ole valikoimissa kirjaa kaikille halukkaille. Vinkattujen kirjojen puuttuminen tai vähäinen määrä on hyvin usein ongelmana pienissä kirjastoissa. Möller-Salmela kokee, että hänen menetelmänsä on toimiva, sillä hän kertoo lapsille koko tarinan. Näin kaikki lapset tietävät, kuinka kertomus loppuu, eikä heidän tarvitse harmitella, jos kirjoja ei riitä heille. Siksi hän kokeekin oman elämystuntitoimintansa toimivimmaksi tällä hetkellä.

6.2 Inspiraation lähde

Työssään Agneta Möller-Salmela käyttää luovuuttaan inspiraation lähteenä. Hän kertoi teemoista, joita hänen elämyshuoneessaan tähän mennessä on ollut. Ensimmäinen, ja hänelle kaikista rakas teema oli syvä meriteema, seuraa-

vaksi tulivat sademetsäteema ja tällä hetkellä käynnissä on klassinen ja moderni tarina. Klassisessa ja modernissa tarinassa on ideana, että niitä pystyy vertailemaan. Möller-Salmela kertoi että seuraavaksi teemaksi hän on suunnitellut unia ja unelmia. Möller-Salmela valitsee elämystuntien teemansa itse ja kehittää ideoitaan rauhassa eteenpäin.

6.3 Yhteistyö koulun ja vanhempien kanssa

Möller-Salmela kertoi tekevänsä hyvin paljon erilaisia projekteja koulun ja vanhempien kanssa. Tämän vuoden projektina on ollut kaikille esikoululaisille, sekä suomen- että ruotsinkielisille, järjestetty Kämpälät kirjakassissa-projekti. Siinä kaikkiin päiväkoteihin on jaettu yhtä monta kirjakassia kuin esikoululaisia lapsia on. Yksi kassi sisältää kolme kuvakirjaa, yhden tietokirjan ja yhden pidemmän lukuromaanin. Tarkoituksena on, että kassit kiertävät perheeltä perheelle. Kirjakassissa on myös mukana reissuvihko, johon on tarkoituksena kirjoittaa kommentteja kirjoista. Seuraavan perheen on hauska lukea edellisen perheen kirjoittamia kommentteja.

Esikoulun seinälle on ripustettu lista kirjoista, mitä kukin perhe on lainannut. Tämän tarkoituksena on innostaa mukaan vanhempia, jotka muuten eivät lainaisi kirjoja. Projektin hyväksi on järjestetty vanhempainiltoja kirjastolla ja tarkoituksena olisi että keväällä järjestettäisiin vanhempainilta, jossa lapset olisivat mukana, Möller-Salmela kertoo.

Toinen mielenkiintoinen projekti, joka tällä hetkellä on Möller-Salmelalla käynnissä, on lukudiplomiprojekti yhdessä koulujen kanssa. Möller-Salmelan lukudiplomi poikkeaa hyvin paljon yleisestä lukudiplomi käytännöstä, jota käytetään kouluissa. Tavallisesti lukudiplomin saamiseksi on täytynyt lukea joku tietty määrä tiettyjä kirjoja. Möller-Salmelan mielestä käytäntö ei ole kovin hyvä, koska hän ei ymmärrä, kuka hän, tai kukaan muukaan on sanomaan mitä kirjoja pitäisi lukea.

Möller-Salmelan lukudiplomiprojektissa ideana on, että diplomissa kerrotaan, mitä taitoja lapsi saa luettuaan tietyn määrän kirjoja. Lukudiplomeja on eriastei-

sia, riippuen siitä, kuinka monta kirjaa on lukenut. Myös vanhemmat saavat diplomien kotiin, kun heidän lapsensa on lukenut tietyn määrän kirjoja. Esimerkkinä kolme kirjaa lukenut oppilas on suurlukija, viisi kirjaa lukenut mestarilukija, kymmenen kirjaa lukenut megalukija.

Muualla Suomessa ollaan todella kiinnostuneita Möller-Salmelan uudentyyppisestä lukudiplomista. Möller-Salmela käykin kouluttamassa opettajia ympäri Suomea. Tosin Möller-Salmela kertoi, että hän antaa projektin koulun käyttöön vain sillä ehdolla, jos koulun kaikki luokat ottavat diplomiprojektin käyttöönsä. Hankkeen on tarkoitus olla koulujen yhteinen.

Möller-Salmela on mukana myös monenlaisissa koulujen juhlissa ja hankkeissa, joihin liittyvät lukeminen ja kirjat. Möller-Salmela on ollut järjestämässä Hangon Centralskolanissa kirjailijan muotokuvatuntia, jossa hän esittelee jonkun kirjailijan ja kertoo kirjailijan kirjoista. Möller-Salmela on kertonut jo esim. Astrid Lindgrenistä ja Roald Dahlistä.

Möller-Salmelan järjestämällä elämystunneilla Hangon kirjastossa on ihanteena, että sama luokka pääsisi käymään hänen elämystunnillaan yhdeksän kertaa vuodessa. Kuinka usein tunneilla käydään, riippuu hyvin paljon opettajan omasta aktiivisuudesta. Möller-Salmela kertoi, että hän on soittanut koulujen rehtoreille, jotta he muistuttaisivat opettajia varaamaan ajan. Koulujen oma aktiivisuus elämystuntien käyntejä kohtaan vaihtelee.

6.4 Lukuinnon kasvu

Erilaisten projektien ollessa käynnissä, sekä vanhemmat että Möller-Salmela ovat huomanneet lasten lukuinnon kasvaneen. Hyvä esimerkki on juuri lukudiplomiprojekti. Lukudiplomien avulla saadaan selville lasten innostus kirjoja kohtaan. Vanhempien on helppo seurata lasten lukemisprojektia, koska myös he saavat lukudiplomin kotiin. Vanhempien saamassa diplomissa kannustetaan vanhempia siitä, että he ovat innostaneet omia lapsiaan lukemaan.

6.5 Elämystuntien vaikutus lainaukseen

Möller-Salmela kertoi, että lapset ovat yleensä erittäin innokkaita lainaamaan kirjoja juuri tuntien jälkeen. Välillä käytännön seikkoja tulee vastaan, kuten esimerkiksi joku lapsi on unohtanut kirjastokorttinsa kotiin. Möller-Salmela kertoi aivan uudesta esteestä: nykyään joidenkin lasten vanhemmat eivät anna lastensa lainata kirjoja, koska he eivät halua olla vastuussa lasten myöhästymismaksuista.

6.6 Elämystuntien punainen lanka

Möller-Salmela kertoi, että tietyt asiat ovat aina elämystunneilla mukana, vaikka teema ja aiheet vaihtuvat. Todella tärkeä asia on, että elämystunneeseen mennään aina hiljaisuuden kautta. Möller-Salmela painottaa, että toinen erittäin tärkeä asia, joka toistuu joka tunnilla, on se, että lasten aistit otetaan käyttöön. Tunnin on pystyttävä vaikuttamaan näkö-, kuulo- ja tuntoaistiin sekä koko kehoon ja sydämeen. Sydämellä Möller-Salmela tarkoittaa moraalista, etiikkaa ja ajattelua.

6.7 Työn edut

Möller-Salmela kertoi nauttivansa kaikesta työssään. Möller-Salmela sanoi näkevänsä, että elämystuntien kaltainen kirjastotyö olisi kirjastojen tulevaisuus. Hänen mukaansa eri kirjastojen asenteet tämänkaltaista kirjastotyötä kohtaan eroavat hyvin paljon toisistaan. Asenne riippuu organisaatiosta ja johtajista.

Hän kertoi saavansa positiivista voimaa siitä, että hänen työtään on ruvettu arvostamaan ympäri Suomea. Hän on saanut erilaisia palkintoja, kuten Nuuttipalkinnon, kesällä 2013 Hangon positiivisin ihminen - palkinnon sekä itsenäisyyspäivänä 2013 kulttuuripalkinnon. Erityisen iloinen hän kertoi olevansa Hangon positiivisin ihminen - palkinnosta, koska hankolaiset ovat sen valinneet ja se on osoitus, että hankolaiset arvostavat hänen työtään ja pitävät sitä arvossa.

Möller-Salmela esitti ajatuksen, että kirjastohenkilökunnan pitäisi kertoa yksityiskohtaisemmin miksi lasten lukemaan innostaminen on tärkeää. Tämän avulla ihmiset saisivat perustelun lukemisen kannattavuudelle.

6.8 Työn haastavuus

Käytännön asia, joka on haastavaa, koskee isompien oppilaiden elämystuntien järjestämistä. Yleensä tarinat vanhemmille lapsille ovat pidempiä. Tämä lisää haasteita tunnin suunnittelussa, koska Möller-Salmelalla on tietty rakenteensa tunnilla ja kaikki osiot pitäisi ehtiä käydä läpi. Niinpä juuri mielekkäiden, lyhyempien tarinoiden löytäminen isommille oppilaille on Möller-Salmelan mielestä haastavaa. Möller-Salmela kertoi käyttävänsä myös eheyttäviä satuja, jotka käyvät kaiken ikäisille. Sama tarina, joka kerrotaan 2.-luokkalaisille, voidaan kertoa myös 8.-luokkalaisille eri asioita painottaen. Tunnit vaativat välillä myös hetkellistä improvisaatiota.

7 YHTEENVETO

7.1 Havainnointi

Elämystunti eroaa perinteisestä satutunnista monipuolisuudellaan ja interaktiivisemmalla otteellaan; kaikki tarvittavat yksityiskohdat on otettu huomioon, jotta tunti onnistuisi. Tunnin teemaan liittyvät rekvisiitat auttavat lapsia sisäistämään tarinan, jolloin lasten on helpompi keskittyä tunnin kulkuun. Möller-Salmela ottaa huomioon myös lasten iän. Tunti poikkeaa rakenteeltaan ja sisällöltään riippuen lasten ikäryhmästä. Pienemmille lapsille luetut ja kerrotut sadut ovat lyhyempiä, jotta lapset jaksavat keskittyä tunnin seuraamiseen. Lapset seuraavat innostuneena tunnin kulkua kuunnellen ja osallistuen Möller-Salmelan aktiviteetteihin.

7.2 Haastattelu

Möller-Salmelan mukaan lasten lukuharrastuksen tukemiseen tarvitaan lasten vanhempia. Aikuisten täytyy eläytyen lukea lapselle satuja jo lapsen ollessa hyvin pieni. Vanhempien asenteet vaikuttavat hyvin paljon siihen, minkälainen asenne lapselle muokkautuu kirjoja kohtaan. Jatkuvuus lukemisen tukemisessa olisi tärkeää. Möller-Salmela tekee tiivistä yhteistyötä koulujen ja vanhempien kanssa lasten lukuharrastuksen hyväksi. Hän on mukana erilaisissa projekteissa ja tapahtumissa, joihin lukeminen liittyy. Möller-Salmelan elämystuntien tarkoituksena on, että lapsi saa kokonaisvaltaisen elämyksen ja innostuu lukemisesta. Lukuharrastuksen tukemisen tulisi olla jatkuvaa, jotta tuloksia syntyisi, jonka takia Möller-Salmela pyrkii siihen, että sama ryhmä käy hänen elämystunneillaan yhdeksän kertaa vuodessa. Elämystunneilla on tietyt pysyvät elementit, jotka rytmittävät tunnin kulkua.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa etsittiin erilaisia keinoja miten innostaa lapsia lukemaan. Havainnointitutkimuksen ja haastattelun avulla saatiin koottua tietoa Möller-Salmelan käyttämistä metodeista ja näkökulmista lasten lukuinnostuksen lisäämiselle. Tutkimuksen avulla selvisi monta hyödyllistä asiaa, jotka nykyajan kirjastotyöntekijän kannattaisi ottaa huomioon lastenkirjastotyötä tehdessä. Mitään yhtä, mullistavaa keinoa lasten lukuinnostuksen herättämiseksi ei tosin löytynyt.

Yksi tärkein seikka, joka nousi esille sekä Möller-Salmelan haastattelussa että teoriaosuudessa on koulujen ja kirjastojen välisen yhteistyön tärkeys. Jotta lapset rupeaisivat lukemaan säännöllisesti, lukuharrastuksen tukemisen täytyisi myös olla jatkuvaa. Kirjastojen ja koulujen täytyisi tehdä tiivistä yhteistyötä keskenään, jotta lasten lukuharrastuksen tukeminen olisi toimivaa ja lapset innostuisivat lukemisesta pysyvästi. Möller-Salmelan pitämät elämystunnit ja muut lukemista tukevat projektit toimivat hyvänä esimerkkinä onnistuneesta kirjaston ja koulujen välisestä yhteistyöstä. Toinen tärkeä seikka lasten lukuharrastuksen tukemisessa on aikuisen oma innostuneisuus asiaa kohtaan. Lasten vanhempien on tärkeää lukea lapille jo lapsen ollessa hyvin pieni. Ääneen lukemisella on suuri merkitys lapsen kielen kehitykseen ja asenteisiin kirjoja kohtaan.

Kolmanneksi keskeiseksi asiaksi nousi erilaisten tuntien ja tapahtumien suunnittelun tärkeys. Kirjastohenkilökunnan ja muiden lasten parissa työskentelevien henkilöiden tulisi suunnitella hyvin tunnit ja tapahtumat, joita lapsille järjestävät. Selkeä rakenne auttaa tunnin onnistumisessa.

LÄHTEET

Almgren, P & Jokitalo, P. 2010. Kirjasto 2011. Vaikutteita maailmalta. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Axelsson, A– S. 2005. Boksantal– en metod att utveckla elevers läsning. Teoksessa Tänk om...! pedagogiska metoder i biblioteket. En skrift från specialgruppen för bibliotekspedagogik. Stockholm: Svensk Biblioteksörening, 35-38.

Blinnikka, V. 2003. Uudistuva lastenkirjastotyö. Teoksessa Huhtala, L. & Grunn, K. ym. muut. (toim.) Pieni suuri maailma. Suomalaisen lasten – ja nuortenkirjallisuuden historia. Helsinki: Tammi, 150–152.

Chambers, A. 1998. Böcker inom oss. Om boksantal. Översättning. Kuick, K. Stockholm: Raben & Sjögren Bokförlag.

Heinrichs, M. 2012. Möller- Salmela matkaa maat ja mannut. Hangon lehti. Viitattu 24.3.2013 <http://hangotidningen.canews.fi/fi/node/4220>

Johnhem, J. 2013. Palkittu, kunnioitettu ja kiitetty Netta. Hangon lehti. 12.12.2014.

Karttunen, H. 2012. Lastenkirjastotyön monimuotoisuus Helsingin kaupunginkirjastossa: Toimintamuotoja ja tulevaisuuden kuvia. Seinäjoen ammattikorkeakoulu: Kirjasto – ja tietopalvelun koulutusohjelma. Viitattu 24.3.2013 http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51835/karttunen_henna.pdf?sequence=1

Kirjaset. 2013. Kirjavinkkauksen SM-kisat Kirjasilla. Viitattu 23.3.2013 <http://www.kirjaset.fi/kirjavinkkauksen-sm-kisat-kirjasilla/>

Mäkelä, M–L. 2002. Satuseikkailu kirjastossa. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

Mäkelä, M–L. 2010. Vinkataan kirja kaverille. Helsinki: Cultura Oy.

Möller–Salmela, A. 2012. 10 steg till läsninginspiration. Omakustanne.

Niemi, P. 1994. Tule taitavaksi lukijaksi. Tiede 2000 6/94, 44–47.

Nurkkala, E. 2010. Lastenkirjastotyön tulevaisuus: Asiantuntijoiden näkemyksiä. Oulun seudun ammattikorkeakoulu: Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma. Viitattu 24.3.2013

http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22919/Nurkkala_Elina.pdf

Oulun Yliopisto. 2012. Lukuinto. Viitattu 9.3.2014 <http://www.lukuinto.fi/etusivu.html>

Saine, R. 2008. Reppu selkään ja vinkkaamaan. Teoksessa Kirjasto 2009. Ajankohtaisia teoksia, kirjailijoita ja tiedonhakuja. Helsinki: BTJ Kustannus.

Sarmavuori, K. 2003. Alkuaskeleet äidinkielen ja kirjallisuuteen. Helsinki: Äidinkielen Opetustieteen seuran julkaisuja. Viitattu 24.3.2013

<http://www2.edu.utu.fi/laitokset/tokl/opiskelu/luokanopettajaopinnot/Sarmavuori1.pdf>

Sarmavuori, K. 2011. Opi ja ohjaa lukemista. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Seinäjoen kaupunginkirjasto. 1998. Kirjavinkkauksesta. Viitattu 24.3.2013

http://web.seinajoki.fi/kirjasto/new_lasten/kirjavinkkaus.htm

Stenberg, T. 2007. Kirjailijavierailu innostaa lapsia käymään kirjastossa ja lukemaan lisää. 36/2007 Opettaja, 36.

Suomen kirjastoseura. 2013. Kirjastot ja kehitys. Lukeminen tekee hyvää-kampanja käynnissä. 2013. Viitattu 9.3.2014

<http://kirjastotjakehitys.suomenkirjastoseura.fi/uutiset/uutinen/273/lukeminen-tekee-hyvaa-kampanja-kaynnissa/>

Tenhunen, M. 2012. Draamallinen kirjavinkkaus. Viitattu 14.3.2014 <http://kieli-tunteet-ja-toiminta.purot.net/kirjavinkkausohjeita.pdf>

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Kustannusosakeyhtiö Tammi: Helsinki.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Kustannusosakeyhtiö Tammi: Helsinki.

Yeung, M. 2013. Lukeminen kannattaa, aina! Kiddo. 1/2013, 260.

Havainnointitutkimuksen kysymykset

1. Miten Agneta Möller-Salmelan elämystunti eroaa tavallisesta satutunnista?
2. Millä keinoin on luotu tarvittavaa ilmapiiriä?
3. Miten Möller- Salmela ottaa huomioon tuntiin osallistuvien iän tunnin sisällössä ja rakenteessa?
4. Millä tavoin lasten aistit on otettu huomioon?
5. Osallistuivatko kaikki lapset tunnilla? Interaktiivisuus?
6. Toteutuuko Möller-Salmelan kautta kirjakeskustelu?
7. Miten lapset reagoivat tunnin aikana?

Haastattelun kysymykset

1. Miksi rupesit tekemään tätä työtä?
2. Mistä saat inspiraationsi?
3. Minkälaista yhteistyötä teet koulun ja vanhempien kanssa?
4. Ovatko vanhemmat huomanneet lasten lukuinnon kasvaneen?
5. Ovatko lapset innostuneet lainaamaan kirjoja elämystunnin jälkeen?
6. Onko sinulla tietty kaava/punainen lanka, joka toistuu joka elämystunnilla?
7. Mikä on työssäsi antoisinta?
8. Mikä on työssäsi haastavinta?